

بسمه تعالی

مجلس شورای اسلامی

دوره سوم - سال دوم

۱۳۶۸ - ۱۳۶۹

۹۰۷

شماره ترتیب چاپ

۳۴۱

شماره دفتر ثبت

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

نظر باینکه چک یکی از اسناد تجاری است که در دنیای امروز به عنوان وسیله پرداخت مورد استفاده قرار میگیرد و رایج ترین سندی است که موجبات تسهیل در پرداخت ها و مبادلات را در معاملات روزمره فراهم می کند . حمایت قانونی از این وسیله موجب تقویت اعتماد عمومی در جامعه میشود که نتیجه مستقیم آن فراهم نمودن زمینه اعمال سیاستهای پولی و مالی توسط دولت است .

در حال حاضر یکی از مشکلات اقتصادی جامعه حجم عظیم نقدینگی است که خارج از سیستم بانکی کشور است و امکان برنامه ریزی دقیق و اعمال سیاستهای پولی و بانکی را متعسر و در پارهای موارد غیرممکن ساخته است .

تلاش مستمر جهت کنترل نقدینگی و پول و هدایت آن به طرف بانکها قسمتی از سیاست و استراتژی اقتصادی کشور باید باشد و در این جهت همه تلاشها و برنامه ریزیها باید به گونهای باشد که با جلب اطمینان و اعتماد کامل مردم دریافت ها و پرداخت ها در معاملات از طریق سیستم بانکی صورت پذیرد و بهترین وسیله برای اعمال چنین سیاستی حمایت کامل حقوقی و جزائی از چک میباشد .

قانون فعلی صدور چک که در تیرماه ۱۳۵۵ بتصویب رسیده است فاقد خصائص فوق است ، بنابراین سبب شده است که از اهمیت چک کاسته شود و عملاً فقدان اعتماد عمومی را نسبت به این سند برانگیخته است .

بانکها به آسانی برای متقاضیان مبادرت به افتتاح حساب جاری می کنند و این امر سبب شده است که دارندگان حساب جاری با صدور چک بلامحل از آن به عنوان یک وسیله کلاهبرداری بهره جویند و از طرف دیگر اشخاصی هم که از چک به عنوان تضمین معاملات خود با حسن نیت استفاده می کنند در اکثر موارد فاقد قدرت مالی برای خرید هستند و بدین وسیله از چک برای افزایش اعتبار و قدرت خرید خود بهره برداری نموده و در

سررسید به تعهدات خود عمل نکرده و جامعه را با مشکلات تورم ، افزایش دعاوی و غیره مواجه می سازند و صادرکنندگان چک های بلامحل با سوءاستفاده از ماده دوازده قانون صدور چک مصوب تیرماه ۱۳۵۵ با تعهیدات قبلی ضمانت اجرای کیفری را از چک سلب نموده و در عمل نفع آنها موجبات بی اعتباری چک را در اذهان عمومی فراهم آورده بلکه آن را تبدیل به یک سند پرداخت دین ساده کرده اند و موجبات تضییع اوقات و کارقوه قضائیه را از جهات مختلف فراهم کرده اند و این ضعف ها باعث شده است تا چک بعنوان وسیله ای در وقوع و شیوع کلاهبرداری استفاده شود . نگاهی مختصر به آمار دعاساوی مطروحه در دادسرای عمومی تهران از تاریخ ۶۸/۸/۲۲ تا تاریخ ۶۸/۱۱/۲۲ (سه ماهه) مبین این واقعیت است که در فاصله مذکور تعداد ۱۲۰۹۷ فقره دعوی راجع به چک مطرح شده است که متأسفانه مرتکبین جرم صدور چک بلامحل با سوءاستفاده از نقاط ضعف قانون فعلی با پنهان نمودن خود از تحمل مجازات و انجام تعهدات خود شانه خالی کرده اند و در حال حاضر تعداد حدود ۲۰۰۰۰ فقره حکم صادره از دادگاه معطل برای اجرا مانده است .

لذا طرح زیر جهت رفع مشکل تقدیم مجلس محترم میگردد .

سید محمد رضوی - اسدا . . . بیات - عبداللهی - محمد حق - نجفی - شعلہ سیدی -
جعفری اصفهانی - سید عبدالواحد موسوی - محمد سعید انصاری - حیدری مقدم -
روحانی زاده - مظفری نژاد - قاسم مهرزاد صدقیانی - حسینی برزنجسی - کبیری -
روحانی نیا - سید رضا اکرمی .

طرح قانونی صدور چک

ماده ۱ - انواع چک عبارتست از .

- ۱ - چک عادی - چکی است که اشخاص عهده بانکها به حساب جاری خود صادر و دارنده آن تضمینی جز اعتبار صادرکننده آن ندارد .
- ۲ - چک تأیید شده - چکی است که اشخاص عهده بانکها به حساب جاری خود صادر و توسط بانک محال علیه پرداخت وجه آن تأیید می شود .
- ۳ - چک تضمین شده - چکی است که توسط بانک به عهده همان بانک بدرخواست

مشتري صادر و پرداخت وجه آن توسط بانک تضمین می شود .

۴ - چک مسافرتی - چکی است که توسط بانک صادر و وجه آن در هریک از شعب آن بانک یا توسط نمایندگان و کارگزاران آن پرداخت می گردد .

تبصره - از چک نمی توان برای تضمین یا تأمین اعتبار استفاده نمود و نیز نمیتوان آنرا بصورت مشروط یا وعده دار و یا بدون تاریخ و یا سفید امضاء صادر کرد و در صورت صدور مشمول مقررات کیفری این قانون خواهد بود .

ماده ۲ - چکهای صادره عهده بانکهایی که طبق قوانین ایران در داخل کشور دایر شده یا می شوند همچنین شعب آنها در خارج از کشور در حکم اسناد لازم الاجرا است و دارنده چک در صورت مراجعه به بانک و عدم دریافت تمام یا قسمتی از وجه آن به علت نبودن محل و یا بهر علت دیگری که منتهی به برگشت چک و عدم پرداخت گردد میتواند طبق قوانین و آئیننامه های مربوط به اجرای اسناد رسمی وجه چک یا باقیمانده آنرا از صادرکننده و ظهرنویسان وصول نماید . برای صدور اجرائیه دارنده چک باید عین چک و گواهینامه مذکور در ماده ۳ و یا گواهینامه مندرج در ماده ۴ را به اجرای ثبت اسناد محل تسلیم نماید .

دارنده چک اعم است از شخصی که چک در وجه او صادر گردیده یا به نام او پشت نویسی شده یا حامل چک (در مورد چکهای در وجه حامل) یا قائم مقام قانونی آنان .

تبصره - مسئولیت مدنی پشت نویسان چک که ظرف مهلت مقرر در ماده ۱۲ این قانون منجر به صدور گواهی عدم پرداخت شده است تا تاریخ وصول وجه چک به قوت خود باقی است .

ماده ۳ - صادرکننده چک باید در تاریخ صدور معادل مبلغ چک در بانک محال علیه محل (نقد یا اعتبار قابل استفاده) داشته باشد و نباید تمام یا قسمتی از وجهی را که به اعتبار آن چک صادر کرده بصورتی از بانک خارج نماید و نیز نباید چک را به صورتی تنظیم نماید که بانک به علتی از قبیل عدم مطابقت امضاء یا قلم خوردگی در متن چک یا اختلاف در مندرجات چک و اتمال آن از پرداخت وجه چک خودداری نماید . هرگاه در متن چک شرطی برای پرداخت ذکر شده باشد بانک به آن شرط ترتیب اثر نخواهد داد .

ماده ۴ - هرگاه وجه چک به علتی از علل مندرج در ماده ۲ پرداخت نگردد

بانک مکلف است دربرگ مخصوصی که مشخصات چک و هویت و نشانی کامل صادرکننده در آن ذکر شده باشد علت یا علل عدم پرداخت را صریحاً قید و آنرا امضاء و مهر نموده و به دارنده چک تسلیم نماید . در برگ مزبور باید مطابقت امضاء صادرکننده با نمونه امضاء موجود در بانک (در حدود عرف بانکداری) و یا عدم مطابقت آن از طرف بانک تصدیق شود .

بانک مکلف است بمنظور اطلاع صادرکننده چک فوراً نسخه دوم این برگ را به آخرین نشانی صاحب حساب که در بانک موجود است و یک نسخه از آن را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارسال دارد .

در برگ مزبور باید نام و نام خانوادگی و نشانی کامل دارنده چک نیز قید گردد .

ماده ۵ - در صورتی که موجودی حساب صادرکننده چک نزد بانک کمتر از مبلغ چک باشد به تقاضای دارنده چک بانک مکلف است مبلغ موجود در حساب را به دارنده چک بپردازد و دارنده چک با قید مبلغ دریافت شده در پشت چک و تسلیم آن به بانک گواهینامه مشتمل بر مشخصات چک و مبلغی که پرداخت شده از بانک دریافت مینماید . چک مزبور نسبت به مبلغی که پرداخت نگردیده بی محل محسوب و گواهینامه بانک در این مورد برای دارنده چک جانشین اصل چک خواهد بود .

در مورد این ماده نیز بانک مکلف است اعلامیه مذکور در ماده قبل را برای صاحب حساب و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارسال دارد .

ماده ۶ - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است سوابق مربوط به اشخاصی را که مبادرت به صدور چک بلامحل نموده اند بصورت مرتب و منظم ضبط و نگهداری نماید . بانکها مکلفند قبل از افتتاح حساب جاری برای متقاضیان مراتب را از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران استعلام نمایند بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران پس از رسیدگی لازم مجوز افتتاح یا عدم افتتاح حساب جاری را حداکثر ظرف یک ماه به بانک استعلام کننده اعلام خواهد نمود .

تبصره ۱ - ضوابط و مقررات مربوط به محرومیت اشخاص از افتتاح حساب جاری و نحوه پاسخ به استعلامات بانکها بموجب آئیننامه‌ای خواهد بود که ظرف مدت سه ماه توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تنظیم و به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید .

تبصره ۲ - در مواردی که نسبت به متهم قرار منع تعقیب صادر شده یا براءت حاصل نماید مراجع قضائی به تقاضای ذینفع مراتب را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی

ایران اعلام خواهند نمود .

تبصره ۳ - مدیران هریانگی به تکلیف فوق عمل ننمایند به مجازات انتظامی
مقرر در ماده ۲۲ قانون پولی و بانکی کشور محکوم خواهند شد و مسوول شعبه افتتاح کننده
حساب جاری یا جانشین وی که مبادرت به افتتاح حساب جاری نموده به انفصال دائم
از خدمات بانکی محکوم خواهد شد .

ماده ۷ - بانکها مکلفند در روی هر برگ چک نام و نام خانوادگی صاحب حساب را
قید نمایند و همچنین محللهائی در ظهر چک برای درج نام و نام خانوادگی و نشانی و
امضاء ظهرنویسان مشخص و ظهرنویسان مکلفند مشخصات مذکور را تکمیل و امضاء
نمایند و در صورت عدم رعایت مقررات این ماده ، ظهرنویسی نسبت به همان مسوود
فاقد اعتبار خواهد بود .

ماده ۸ - هرکس مرتکب تخلف مندرج در ماده ۲ گردد به حبس تعزیری از شش ماه
تا دو سال و حسب مورد به پرداخت جزای نقدی معادل یک چهارم تمام وجه چک یا یک
چهارم کسری موجودی هنگام ارائه چک محکوم خواهد شد .

تبصره - در صورتی که حواله گیرنده چک و ظهرنویسان با علم به بلامحل بودن
چک یا عدم رعایت مقررات تبصره ماده ۱ این قانون نسبت به اخذ یا انتقال و
ظهرنویسی آن اقدام نمایند به جزای نقدی معادل یک دوم وجه چک محکوم خواهند
شد .

ماده ۹ - هرکس با علم به بسته بودن حساب بانکی خود مبادرت به صدور چک
نماید عمل وی در حکم صدور چک بی محل خواهد بود و به حداکثر مجازات مندرج در
ماده ۶ محکوم خواهد شد و مجازات تعیین شده غیر قابل تطبیق است .

ماده ۱۰ - چک هائی که در ایران عهده بانکهای واقع در خارج کشور صادر شده
و منتهی به گواهی عدم پرداخت شده باشد از لحاظ کیفری مشمول مقررات این قانون
خواهد بود .

ماده ۱۱ - در صورتی که صادرکننده چک قبل از تاریخ شکایت کیفری وجه چک را
نقدا به دارنده آن پرداخته یا با موافقت شاکی خصوصی ترتیبی برای پرداخت آن داده
باشد ، یا موجبات پرداخت آنرا در بانک محال علیه فراهم نماید قابل تعقیب کیفری
نیست .

در مورد اخیر بانک مذکور مکلف است تا میزان وجه چک حساب صادرکننده را

مسدود نماید و به محض مراجعه دارنده و تسلیم چک وجه آنرا بپردازد .
 ماده ۱۲ - جرایم مذکور در این قانون بدون شکایت دارنده چک قابل تعقیب نیست و در صورتی که دارنده چک تا شش ماه از تاریخ صدور چک برای وصول آن به بانک مراجعه نکند یا ظرف شش ماه از تاریخ صدور گواهی عدم پرداخت شکایت ننماید ، دیگر حق شکایت کیفری نخواهد داشت .

تبصره - هرگاه بعد از شکایت کیفری شاکی چک را به دیگری انتقال دهد یا حقوق خود را نسبت به چک به هر نحو دیگری واگذار نماید تعقیب کیفری موقوف خواهد شد .

ماده ۱۳ - هرگاه قبل از صدور حکم قطعی شاکی گذشت نماید و یا اینکه متهم وجه چک را نقداً به دارنده آن پرداخت کند ، یا موجبات پرداخت وجه چک را فراهم کند یا در صندوق دادگستری یا اجراء ثبت تودیع نماید مرجع رسیدگی وی را فقط به مجازات نقدی مندرج در ماده هشت محکوم نماید .

هرگاه پس از صدور حکم قطعی شاکی گذشت کند و یا اینکه محکوم علیه به ترتیب فوق موجبات پرداخت وجه چک و خسارات مندرج در حکم را فراهم نماید ، چنانچه جزای نقدی را پرداخت کند و حداقل دو ماه از مدت حبس مندرج در حکم را تحمل کرده باشد اجرای بقیه مجازات موقوف می گردد .

ماده ۱۴ - صادرکننده چک یا ذینفع یا قائم مقام قانونی آنها با تصریح به اینکه چک مفقود یا سرقت یا جعل شده و یا از طریق کلاهبرداری یا خیانت در امانت یا جرائم دیگری تحصیل گردیده می تواند کتباً دستور عدم پرداخت وجه چک را به بانک بدهد ، بانک پس از احراز هویت دستور دهنده از پرداخت وجه آن خودداری خواهد کرد و در صورت ارائه چک ، بانک گواهی عدم پرداخت را با ذکر علت اعلام شده صادر و تسلیم می نماید .

دارنده چک میتواند علیه کسی که دستور عدم پرداخت داده شکایت کند و هرگاه خلاف ادعائی که موجب عدم پرداخت شده ثابت گردد دستور دهنده علاوه بر مجازات مقرر در ماده شش این قانون به پرداخت یک چهارم وجه چک به عنوان خسارت معنوی شاکی محکوم خواهد شد .

تبصره ۱ - ذینفع در مورد این ماده کسی است که چک بنام او صادر یا ظهر نویسی شده یا چک به او واگذار گردیده باشد (یا چک در وجه حامل به او واگذار گردیده) .

تبصره ۲ - دستور دهنده مکلف است ظرف یک ماه گواهی تقدیم شکایت خود را

علیه دارنده چک از مرجع کفبری رسیدگی کننده به شکایت اخذ و تسلیم بانک نماید ، در غیر این صورت پس از انقضاء مدت مذکور در صورت وجود موجودی در حساب جاری نزد بانک ، بانک مکلف است به تقاضای دارنده چک وجه آنرا پرداخت کند .

تبصره ۳ - در صورتیکه دستور دهنده از طرح شکایت کفبری توسط دارنده چک و قبل از صدور حکم قطعی علیه او انصراف خود را به بانک اعلام و وجه چک را پرداخت کند مجازات وی تا حداقل مجازاتهای مندرج در ماده ۶ تقلیل داده می شود .

ماده ۱۵ - رسیدگی به کلیه شکایات و دعاوی جزائی و حقوقی مربوط به چک در دادسرا و دادگاه تا خاتمه دادرسی ، فوری و خارج از نوبت بعمل خواهد آمد و دادسرا در صورت تقاضای شاکی قرار ممنوعیت خروج متهم را از کشور به فرودگاهها و مبادی خروج از کشور اعلام خواهد کرد .

ماده ۱۶ - وجود چک در دست صادر کننده دلیل پرداخت وجه آن و انصراف شاکی از شکایت است مگر اینکه خلاف این امر ثابت گردد .

ماده ۱۷ - در صورتی که وجه چک به طریق قانونی تامین نشده باشد مرجع رسیدگی مکلف است وجه الضمان نقدی یا ضمانتنامه بانکی (که تا تمهین تکلیف نهائی معتبر باشد) معادل یک و نیم برابر وجه چک یا قسمتی از آن که مورد شکایت واقع شده از متهم اخذ نماید . هرگاه صادر کنندگان چک متعدد باشند مرجع تعقیب میتواند مبلغ وجه الضمان یا ضمانتنامه بانکی را به میزان مسوولیت هریک از آنان و در صورت معلوم نبودن میزان مسوولیت بطور تساوی تقسیم نماید . در صورتیکه یکی از متهمین معادل یک و نیم برابر وجه الضمان یا ضمانتنامه بانکی داده باشد ، از بقیه متهمین تامین متناسب اخذ خواهد شد .

در موارد مذکور در ماده ۱۳ در صورتی که وجه چک تامین نشده باشد تا زمانیکه دلائل و قرائن موجهی بر صحت ادعای صادر کننده چک بدست نیامده ، مرجع رسیدگی تامین فوق را اخذ خواهد کرد .

تبصره - در صورتیکه وجه الضمان یا ضمانتنامه مذکور در این ماده تودیع نشده باشد تامین خواسته از اموال متهم جایز نیست . در این صورت ضرر و زیان مدعی خصوصی از محل وجه الضمان یا ضمانتنامه باید پرداخت شود ولو آنکه وجه الضمان یا ضمانتنامه توسط اشخاص ثالث تودیع شده باشد .

ماده ۱۸ - در صورتی که چک به وکالت یا نمایندگی از طرف صاحب حساب اعم از

شخص حقیقی یا حقوقی صادر شده باشد ، صادرکننده چک و صاحب حساب متضامنا مسوول پرداخت وجه چک بوده و اجرائیه و حکم ضرر و زیان براساس تضامن علیه هردو صادر می شود علاوه امضا کننده چک طبق مقررات این قانون مسوولیت کیفری خواهد داشت مگر اینکه ثابت نماید که عدم پرداخت مستند بعمل صاحب حساب یا وکیل یا نماینده بعدی او است که در این صورت کسی که موجب عدم پرداخت شده از نظر کیفری مسوول خواهد بود .

تبصره - در صورتی که صاحب حساب شخص حقوقی باشد مرجع رسیدگی کننده به پیشنهاد شاکی مکلف است طبق مفاد ماده ۱۷ از اموال شخص حقوقی با امضا کنندگان چک یا شخصی که موجب عدم پرداخت شده است تامین نماید .

ماده ۱۹ - در صورتی که بانک محال علیه از پرداخت وجه چکی که طبق مقررات این قانون و آئیننامه های مربوطه صادر شده و وجه آن نزد بانک تامین یا تضمین و یا موجود باشد خودداری نماید ، مسوول شعبه بانک محال علیه و یا جانشین وی و یا هر مقام بانکی که مانع پرداخت شده است به مجازات مندرج در ماده ۸ این قانون محکوم خواهد شد .

ماده ۲۰ - در صورتی که به متهم دسترسی حاصل نشود آخرین نشانی متهم در بانک محال علیه اقامتگاه قانونی او محسوب است و هرگونه ابلاغی به نشانی مزبور بعمل می آید ، مگر آنکه متهم به ترتیب مقرر در تبصره ماده ۱۲۵ قانون آئین دادرسی کیفری نشانی دیگری تعیین کرده باشد . هرگاه متهم حسب مورد به نشانی بانکی یا نشانی تعیین شده شناخته نشود یا چنین محلی وجود نداشته باشد گواهی مامور به منزل ابلاغ اوراق تلقی می شود و رسیدگی بدون لزوم احضار متهم وسیله مطبوعات ادامه خواهد یافت .

ماده ۲۱ - تعقیب یا اجرای حکم در مورد دعاوی ناشی از صدور چک بلامحل که تا تاریخ اجرای این قانون در مراجع قضائی کیفری مطرح گردیده اعم از آنکه منجر به صدور حکم قطعی شده یا نشده باشد و به متهم یا محکوم علیه پرونده دسترسی وجود ندارد و شاکی ظرف سه سال از تاریخ طرح دعوی کیفری شکایت خود را تعقیب ننموده موقوف می گردد .

تبصره - در اجرای مفاد این ماده دادسرا موظف است موضوع را طی اخطاریه ای به آخرین نشانی موجود در پرونده به شاکی ابلاغ تا در صورتی که شاکی خواهان تعقیب

دعوی خود باشد ظرف یک ماه به مرجع صدور اخطاریه مراجعه نماید ، در غیر این صورت مرجع رسیدگی کننده وفق مفاد مقررات ماده فوق قرار موقوفی تعقیب یا اجراء حکم را صادر خواهد نمود .

قرار مذکور ظرف ده روز پس از ابلاغ به آخرین نشانی شاکی موجود در پرونده در دادگاه کیفری دو قابل شکایت است . مسئولیت مدنی متهم یا محکوم علیه به قسوت خود باقیست .

ماده ۲۲ - قانون صدور چک مصوب ۱۳۵۵/۲/۸ نسخ می گردد .

تاریخ چاپ ۱۳۶۹/۱/۲۰

قانون صدور چک - مصوب تیرماه ۱۳۵۵

ماده ۱ - چکهای صادر عهده بانک هائیکه طبق قوانین ایران در داخل کشور دایر شده یا میشوند همچنین شعب آنها در خارج از کشور در حکم اسناد لازم الاجراء است و دارندة چک در صورت مراجعه به بانک وعدم دریافت تمام یا قسمتی از وجه آن بطلت نبودن محل و یا بهر علت دیگری که منتهی ببرگشت چک وعدم پرداخت گردد میتواند طبق قوانین و آئیننامه های مربوط باجرای اسناد رسمی وجه چک یا باقیمانده آنرا از صادر کننده وصول نماید . برای صدور اجرائیه دارنده چک باید عین چک و گواهی نامه مذکور در ماده ۳ و یا گواهی نامه مندرج در ماده ۴ را به اجرای ثبت اسناد محل تسلیم نماید .

اجراء ثبت در صورتی دستور اجرا صادر می کند که مطابقت امضای چک با نمونه امضای صادر کننده در بانک از طرف بانک گواهی شده باشد .

دارنده چک اعم است از کسی که چک در وجه او صادر گردیده یا بانام او پشت نویسی شده یا حامل چک (در مورد چکهای در وجه حامل) یا قائم مقام قانونی آنان .

ماده ۲ - صادر کننده چک باید در تاریخ صدور معادل مبلغ چک در بانک محال علیه محل (نقد یا اعتبار قابل استفاده) داشته باشد و نباید تمام یا قسمتی از وجهی را که باعتبار آن چک صادر کرده بصورتی از بانک خارج نماید یا دستور عدم پرداخت وجه چک را بدهد و نیز نباید چک را بصورتی تنظیم نماید که بانک بطللی از قبیل عدم

مطابقت امضاء یا قلم خوردگی در متن چک یا اختلاف در مندرجات چک و امثال آن از پرداخت وجه چک خودداری نماید .

هرگاه در متن چک شرطی برای پرداخت ذکر شده باشد بانک آن شرط ترتیب اثر نخواهد داد .

ماده ۳- هرگاه وجه چک به طئی از علل مندرج در ماده ۲ پرداخت نگردد بانک مکلف است در برگ مخصوص که مشخصات چک و هویت و نشانی کامل صادرکننده در آن ذکر شده باشد علت یا علل عدم پرداخت را صریحا قید و آنرا امضاء و مهر نموده و بدارنده چک تسلیم نماید .

در برگ مزبور باید مطابقت امضاء صادرکننده با نمونه امضاء موجود در بانک (در حدود عرف بانکداری) و یا عدم مطابقت آن از طرف بانک تصدیق شود .
بانک مکلف است بمنظور اطلاع صادر کننده چک فوراً " نسخه دوم این برگ را با آخرین نشانی صاحب حساب که در بانک موجود است ارسال دارد .

در برگ مزبور باید نام و نام خانوادگی و نشانی کامل دارنده چک نیز قید گردد .
ماده ۴- در صورتیکه موجودی حساب صادرکننده چک نزد بانک کمتر از مبلغ چک باشد به تقاضای دارنده چک بانک مکلف است مبلغ موجود در حساب را بدارنده چک بپردازد و دارنده چک با قید مبلغ دریافت شده در پشت چک و تسلیم آن بنسبه بانک گواهینامه مشتمل و مشخصات چک و مبلغی که پرداخت شده از بانک دریافت می نماید .
چک مزبور نسبت به مبلغی که پرداخت نگردیده بی محل محسوب و گواهینامه بانک در این مورد برای دارنده چک جانشین اصل چک خواهد بود .

در مورد این ماده نیز بانک مکلف است اعلامیه مذکور در ماده قبل را برای صاحب حساب ارسال نماید .

ماده ۵- بانکها مکلفند در روی هر برگ چک نام و نام خانوادگی صاحب حساب را قید نمایند
ماده ۶- هر کسی مرتکب تخلف مندرج در ماده ۲ گردد بحسب جنحای از شش ماه تا دو سال و حسب مورد به پرداخت جزای نقدی معادل یک چهارم تنصام وجه چک یا یک چهارم کسر موجودی هنگام ارائه چک محکوم خواهد شد .

ماده ۷- چکهایی که در ایران عهده بانکها و مؤسسات در خارج کشور صادر شده و به علت نبودن محل یا کسر موجودی پرداخت نشده باشد از لحاظ کیفی مشمول مقررات این قانون خواهد بود مشروط بر اینکه عدم پرداخت وجه چک طی اظهار نامه رسمی به صادرکننده ابلاغ شده باشد .

ماده ۸ - در صورتیکه صادرکننده چک قبل از تاریخ شکایت کیفری وجه چک را نقداً بدارنده آن پرداخته یا با موافقت شاکی خصوصی ترتیبی برای پرداخت آن داده باشد ، یا موجبات پرداخت آنرا در بانک محل علیه فراهم نماید قابل تعقیب کیفری نیست .

در مورد اخیر بانک مذکور مکلف است تا میزان وجه چک حساب صادرکننده را مسدود نماید و بعضی مراجع داریه و تسلیم چک وجه آنرا بپردازد .

ماده ۹ - هر کس با علم به بسته بودن حساب بانکی خود مبادرت به صادر کردن چک نماید عمل وی در حکم صدور چک بی محل خواهد بود .

ماده ۱۰ - جرائم مذکور در این قانون بدون شکایت دارنده چک قابل تعقیب نیست و در صورتیکه دارنده چک تا شش ماه از تاریخ صدور چک برای وصول آن به بانک مراجعه نکند یا ظرف شش ماه از تاریخ صدور گواهی عدم پرداخت شکایت ننماید دیگر حق شکایت کیفری نخواهد داشت .

منظور از دارنده چک در این ماده شخصی است که برای اولین بار چک را به بانک ارائه داده است برای تشخیص اینکه چه کسی اولین بار برای وصول وجه چک به بانک مراجعه کرده است بانکها مکلفند بعضی مراجع داریه چک هویت کامل و دقیق او را در پشت چک با ذکر تاریخ قید نمایند .

کسیکه چک پس از برگشت از بانک بوی منتقل گردیده حق شکایت کیفری نخواهد داشت مگر آنکه انتقال قهری باشد .

در صورتیکه دارنده چک بخواهد چک را بوسیله شخص دیگری بنمایندگی از طرف خود وصول کند و حق شکایت کیفری او در صورت بی محل بودن چک محفوظ باشد ، باید هویت و نشانی خود را با تصریح بنمایندگی شخص مذکور در ظهر چک قید نماید و در این صورت بانک اعلامیه مذکور در ماده ۳ و ۴ را بنام صاحب چک صادر میکند و حق شکایت کیفری او محفوظ خواهد بود .

تبصره - هرگاه بعد از شکایت کیفری شاکی چک را بدیگری انتقال دهد یا حقوق خود را نسبت بچک بهر نحو بدیگری واگذار نماید تعقیب کیفری موقوف خواهد شد .

ماده ۱۱ - هرگاه قبل از صدور حکم قطعی شاکی گذشت نماید و یا اینکه متهم وجه چک و خسارات تاخیر تادیه را نقداً بدارنده آن پرداخت کند ، یا موجبات پرداخت وجه چک و خسارات مذکور (از قرار صدی دوازده در سال از تاریخ ارائه چک به بانک) را فراهم کند یا در صندوق دادگستری یا اجراء ثبت تودیع نماید مرجع رسیدگی قرار موقوفی تعقیب صادر خواهد کرد .

صدور قرار موقوفی تعقیب در دادگاه کیفری مانع از آن نیست که آن دادگاه نسبت به سایر خسارات مورد مطالبه رسیدگی و حکم صادر کنند .

هرگاه پس از صدور حکم قطعی شاکی گذشت کند و یا اینکه محکوم علیه بترتیب فوق موجبات پرداخت وجه چک و خسارت تاخیر تادیه و سایر خسارات مندرج در حکم را فراهم نماید اجرای حکم موقوف میشود و محکوم علیه فقط ملزم به پرداخت مبلغی معادل یک سوم جزای نقدی مقرر در حکم خواهد بود که بدستور دادستان برفع دولت وصول خواهد شد .

ماده ۱۲- در موارد زیر صادر کننده چک از نظر این قانون قابل تعقیب کیفری نیست .

۱- در صورتیکه ثابت شود چک سفید امضاء داده شده باشد .

۲- هرگاه در متن چک وصول وجه آن منوط به تحقق شرطی شده باشد .

۳- هرگاه در متن چک قید شده باشد که چک بابت تضمین انجام معامله یا تعهدی است .

۴- هرگاه بدون قید در متن چک ثابت شود که وصول وجه آن منوط به تحقق

شرطی بوده یا چک بابت تضمین انجام معامله یا تعهدی است .

۵- در صورتیکه ثابت شود چک بدون تاریخ صادر شده و یا تاریخ واقعی صدور چک مقدم بر تاریخ مندرج در متن چک باشد .

در مورد این ماده شهادت شهود به تنهایی مثبت ادعای نیست .

ماده ۱۳- در صورتیکه صادر کننده چک یا ذینفع یا قائم مقام قانونی آنها با تصریح

باینکه چک مفقود یا سرقت یا جعل شده و یا از طریق کلاهبرداری یا خیانت در امانت یا

جرائم دیگری تحصیل گردیده کتبا دستور عدم پرداخت وجه چک را ببانک بدهد

بانک پس از احراز هویت دستور دهنده از پرداخت وجه آن خودداری خواهد کرد و در

صورت ارائه چک بانک گواهی عدم پرداخت را با ذکر علت اعلام شده صادر و تسلیم مینماید .

دارند چک میتواند علیه کسی که دستور عدم پرداخت داده شکایت کند و هرگاه

خلاف ادعائی که موجب عدم پرداخت شده ثابت گردد دستور دهنده علاوه بر

مجازات مقرر در ماده ۶ این قانون به پرداخت یک چهارم وجه چک بعنوان خسارت

معنوی شاکی و نیز خسارت تاخیر تادیه (در صورت مطالبه) از قرار صدی دوازده در سال

از تاریخ ارائه چک به بانک محکوم خواهد شد .

تبصره - ذینفع در مورد این ماده کسی است که چک بنام او صادر یا ظهر نویسی

شده یا چک با وواگذار گردیده باشد (یا چک در وجه حامل با وواگذار گردیده) .

در موردی که ذینفع دستور عدم پرداخت میدهد بانک مکلف است وجه چک را تا

تعمین تکلیف آن در مرجع رسیدگی یا انصراف دستور دهنده در حساب مسدودی نگهداری نماید

ماده ۱۴- دارنده چک میتواند وجه چک و ضرر و زیان خود را در دادگاه کیفری مرجع

رسیدگی مطالبه نماید .

ماده ۱۵- رسیدگی بکلیه شکایات و دعاوی جزائی و حقوقی مربوط به چک در دادسرا و دادگاه تاخاتمه دادرسی ، فوری و خارج از نوبت بعمل خواهد آمد .

ماده ۱۶- وجود چک در دست صادرکننده دلیل پرداخت وجه آن وانصراف شاکی از شکایت است مگر اینکه خلاف این امر ثابت گردد .

ماده ۱۷- در صورتیکه وجه چک بطریق قانونی تامین نشده باشد مرجع رسیدگی مکلف است وجه الضمان نقدی یا ضمانتنامه بانکی (که تاتعیین تکلیف نهائی معتبر باشد) معادل وجه چک یا قسمتی از آن که مورد شکایت واقع شده از متهم اخذ نماید . هرگاه صادرکنندگان چک متعدد باشند مرجع تعقیب میتواند مبلغ وجه الضمان یا ضمانت نامه بانکی را به میزان مسوولیت هریک از آنان و در صورت معلوم نبودن میزان مسوولیت بطور تساوی تقسیم نماید .

در صورتیکه یکی از متهمین معادل تمام مبلغ چک وجه الضمان یا ضمانت نامه بانکی داده باشد از بقیه متهمین تامین متناسب اخذ خواهد شد .

در موارد مذکور در مواد ۱۲ و ۱۳ تا زمانی که دلائل و قرائن موجهی بر صحت ادعای صادرکننده چک بدست نیامده مرجع رسیدگی تامین فوق را اخذ خواهد کرد .

همچنین در صورتیکه متهم برای پرداخت وجه چک درخواست مهلت نماید مرجع رسیدگی در صورت اقتضاء میتواند با اخذ تامین مناسب دیگر تایکماه به او مهلت دهد . در این صورت اگر متهم ظرف مهلت مقرر وجه چک را نپردازد تامین مزبور به وجه الضمان تبدیل خواهد شد .

تبصره ۱- در صورتیکه وجه الضمان یا ضمانتنامه مذکور در این ماده تودیع شده باشد تامین خواسته از اموال متهم جایز نیست . در این صورت ضروریان مدعی خصوصی از محل وجه الضمان یا ضمانتنامه باید پرداخت شود .

تبصره ۲- مرجع رسیدگی مکلف است در برگ احضار متهم مشخصات چک و هویت شاکی را قید نماید و فاصله بین تاریخ ابلاغ احضاریه و موعد مقرر برای حضور متهم نباید کمتر از پنج روز باشد . در صورتیکه متهم قبل از موعد مذکور بترتیب مذکور در ماده ۸ عمل نماید تعقیب کیفری او موقوف خواهد شد .

ماده ۱۸- در صورتیکه چک بوکالت یا نمایندگی از طرف صاحب حساب اعم از شخص حقیقی یا حقوقی صادر شده باشد ، صادرکننده چک و صاحب حساب متضامناً "مسوول پرداخت وجه چک بوده و اجرائیه و حکم ضروریان بر اساس تضامن علیه هر دو صادر میشود بعلاوه امضاء کننده چک طبق مقررات این قانون مسوولیت کیفری خواهد داشت مگر اینکه ثبات نماید که عدم پرداخت مستند بعمل صاحب حساب یا وکیل یا نماینده بعدی او است که در

این صورت کسی که موجب عدم پرداخت شده از نظر کیفری مسئول خواهد بود .
ماده ۱۹- مسئولیت مدنی پشت نویسان چک طبق قوانین ومقررات مربوط کماکان بقوت خود باقی است .

ماده ۲۰- بانکها مکلفند کلیه حسابهای جاری اشخاصی را که ظرف سه سال پیش از یکبار چک بی محل صادر کرده و تعقیب آنها منتهی بصدور کیفر خواست شده باشند بسته و تا پنجسال بنام آنها حساب جاری دیگری باز ننمایند .

هربانکی به تکلیف فوق عمل ننماید به مجازات انتظامی مقرر در ماده ۴۴ قانون پولی و بانکی کشور محکوم خواهد شد .

دادسرا هانیز مکلفند صدور کیفرخواست را ببانک مرکزی اطلاع دهند و بانک مزبور مکلف است مشخصات کسانی را که بارعایت این قانون باید حسابشان بسته و نباید حساب جاری برایشان باز شود ضمن بخشنامه بتمام بانکها اعلام نماید .

در صورتیکه متهم بحکم قطعی دادگاه تبرئه شود دادسرا به تقاضای او مراتب را ببانک مرکزی اطلاع خواهد داد تا بانک مرکزی بدون اشکال بودن افتتاح حساب جاری وی را ضمن صدور بخشنامه به سایر بانکها اطلاع دهد .

ماده ۲۱- در صورتیکه به متهم دسترسی حاصل نشود آخرین نشانی متهم در بانک محال علیه اقامتگاه قانونی او محسوب است و هرگونه ابلاغی بمنشانی مزبور بعمل میآید مگر آنکه متهم بترتیب مقرر در تبصره ماده ۱۲۵ قانون آئین دادرسی کیفری نشانی دیگری تعیین کرده باشد .

هرگاه متهم حسب مورد به نشانی بانکی یا نشانی تعیین شده شناخته نشود یا چنین محلی وجود نداشته باشد گواهی مامور بمنزله ابلاغ اوراق تلقی میشود و رسیدگی بدون لزوم احضار متهم وسیله مطبوعات ادامه خواهد یافت .

ماده ۲۲- قانون صدور چک مصوب خرداد ۱۳۴۴ نسخ میشود .

لایحه قانونی اصلاحی ماده ۱۷ قانون صدور چک

ماده واحده - وجه الضمان وضمانتنامه بانکی مقرر در ماده ۱۷ قانون صدور چک به وثیقه (اعم از وجه نقد و مال منقول یا غیر منقول یا ضمانتنامه بانکی) تبدیل میشود .
تبصره ۱- قدرت قانونی این ماده واحده تا آخر سال ۱۳۵۸ شمسی خواهد بود .
تبصره ۲- این ماده فقط برای چکهای معتبر است که تا تاریخ ۵۸/۴/۳۱ یعنی تاریخ تصویب این لایحه صادر شده است .

ماده ۴۴ قانون پولی و بانکی کشور

ماده ۴۴- تخلف از سایر مقررات این قانون و آئین نامه های آن و دستورات بانک مرکزی ایران که بموجب این قانون یا آئین نامه های آن صادر میشود موجب مجازاتهای انتظامی زیر خواهد بود .

- ۱- تذکر کتبی به مدیران یا متصدیان متخلف
- ۲- پرداخت مبلغی روزانه تا حداکثر دویست هزار ریال برای ایام تخلف
- ۳- ممنوع ساختن بانک یا موسسه اعتباری غیربانکی از انجام بعضی امور بانکی بطور موقت یا دائم .

مرجع رسیدگی به تخلفات موضوع این ماده و صدور حکم به مجازاتهای انتظامی هیات انتظامی بانکها خواهد بود که مرکب است از نماینده دادستان کل یکنفر نماینده کانون بانکها و یکنفر از اعضای شورای پول و اعتبار به انتخاب شورا . دبیرکل بانک سمت دادستان هیات را خواهد داشت .

احکام هیات انتظامی ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ قابل تجدیدنظر در ششورای پول و اعتبار خواهد بود و رای شورا قطعی است .

تبصره ۱- وجوه موضوع ماده ۴۳ و بند ۲ این ماده وسیله بانک مرکزی ایران از بانک یا موسسه مربوط وصول و بحساب درآمد عمومی منظور خواهد شد .

تبصره ۲- ترتیب رسیدگی و تشخیص تخلفات و تعیین هریک از مجازاتهای انتظامی برای تخلفات و ترتیب درخواست تجدید نظر و طرز رسیدگی مجدد و اجرای تصمیمات هیات رسیدگی و شورای پول و اعتبار مطابق آئین نامه ای خواهد بود که بتصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید .

اصلاح ماده ۴۴ قانون پولی و بانکی کشور

۵- قسمت اخیر ماده ۴۴ بشرح زیر اصلاح میشود .

"مرجع رسیدگی به تخلفات موضوع این ماده و صدور حکم به مجازاتهای انتظامی هیات انتظامی بانکها خواهد بود که مرکب از نماینده دادستان کل و یکنفر از اعضای شورای پول و اعتبار با انتخاب شورا و یک نفر از اعضای شورای عالی بانکها با انتخاب شورای عالی بانکها دبیرکل بانک سمت دادستان هیات را خواهد داشت "

اداره قوانین شورای نگهبان
شماره برگه ۱

تیمبره - بازپرس در ضمن تحقیق ، هویت متهم ، محل اقامت او را از شهر -
 قضیه - قریه - ده - کوچه - خیابان - منزل - شماره منزل و غیره بطوری که ابلاغ احضاریه
 وسایر اوراق باسانی مقدور باشد تعیین وبمتهم میفهماند محلی را که برای اقامت خود
 تعیین میکند محل اقامت قانونی اوست و چنانچه محل اقامت خود را تغییر دهد باید محل
 اقامت جدید خود را بطور روشن و بتحریری که ابلاغ آنها ممکن باشد تعیین کند والا احضاریه ها
 بهتان محل اقامت سابق فرستاده خواهد شد. تغییر محل اقامت بمنظور تاخیر و طفره
 وتعلل بخشی که ابلاغ اوراق متعسر باشد پذیرفته نیست و کلیه اوراق بهمان محل سابق
 ابلاغ خواهد شد تشخیص این موضوع بانقاعی است که رسیدگی می نماید.
 تخلف از مقررات این ماده موجب تعطیل انتظامی و محکومیت از درجه ۴ ببالا
 میباشد و تخلف مامورین ابلاغ اعم از دانگستری یا انتظامی باعث درانجام وظائف خود
 ویا گزارش خلاف واقع آنها در امور مربوط بوظائفشان مشمول ماده ۱۲۲ قانون جزا خواهد
 شد مقررات این تیمبره از نظر تعیین محل اقامت شاکی بامه عتی خصوصی لازم الرعایه
 است.